

SPLOŠNA ANESTEZIJA - Otroci

Načrtovani poseg/pregled/operacija: _____

Datum posega: _____

Prosimo, da pred pogovorom z anesteziologom preberete to obvestilo in izpolnete priloženi vprašalnik.

Spoštovani starši!

Za poseg/pregled/operacijo, ki je predvidena pri vašem otroku, je potrebna splošna anestezija. To je postopek, ki povzroči, da se otrok ne zaveda in ne čuti bolečine, njegovo stanje je podobno globokemu spancu. Anesteziolog med posegom in po njem neprekinjeno spremlja otrokove življenjsko pomembne telesne funkcije (delovanje srca, krvni tlak, dihanje). Pred posegom otroka pregleda, zastavi dodatna vprašanja glede na odgovore v izpolnjenem vprašalniku ter izbere za otroka najprimernejši anestezijski postopek in zdravila. Če namerava uporabiti tudi zdravila, ki se že uporabljajo pri odraslih, za otroke pa njihova uporaba še ni odobrena, se bo z vami o tem pogovoril. S tem obvestilom vas želimo pripraviti na **pojasnilni razgovor**, med katerim se boste lahko pozanimali o vsem, kar bi želeli vedeti.

Splošna anestezija (narkoza)

Primerna je za posege na vseh delih telesa, uporablja pa se tudi za določene preiskave, npr. za rentgensko slikanje in magnetno resonančno tomografijo. Te preiskave sicer niso boleče, vendar mora otrok popolnoma mirovati, da dosežemo dobro kvaliteto slike.

Anestetik večinoma skozi kanilo vbrizgamo v veno (intravenska anestezija). Pri **majhnih otrocih** včasih uvedemo anestezijo s pomočjo dihalne maske, ki jo držimo pred obrazom. Kanilo za dovajanje anestetika v veno pri tem postopku vstavimo šele, ko otrok zaspi.

Pri daljših posegih anestetik vbrizgamo ponovno ali ga dovajamo neprekinjeno, lahko pa uporabimo tudi hlapne anestetike (anestezijske pline) v kombinaciji s kisikom. Anestezijske pline dovajamo bodisi

preko **dihalne maske**, ki se tesno prilega na usta in nos, ali

preko **laringealne maske** ali **endotrahealnega tubusa**, ki ga uvedemo v sapnik, ko otrok zaspi.

Endotrahealni tubus in laringealna maska vzdržujeta dihalno pot. Intubacija tudi zmanjša nevarnost, da bi slina ali želodčna vsebina uhajala v pljuča.

Možni stranski učinki in tveganja anestezijskih postopkov

Podplutba, hujša krvavitev in okužba (ognojek) v okolici vbodnega mesta ali venskega katetra, **odmiranje tkiva in nadraženost/vnetje vene**, ki zahteva zdravljenje ali operacijo, in prehodne ali trajne **okvare živcev** (nenormalen občutek kože, občutljivost na dotik) so izjemno redki zapleti. Prav tako redke so okužbe, ki povzročijo

sepo (zastрупitev krvi), in kronične bolečine ali trajna **ohromelost** zaradi poškodovanega živca, krvavitve ali vnetja.

Ohromelost v predelu rok in nog zaradi pritiska ali natezanja med anestezijo je pri otrocih izjemno redka in se v nekaj mesecih večinoma spontano popravi.

Neželeni učinki anestetikov, analgetikov in drugih zdravil (srbenje, slabost) se pojavijo predvsem ob preobčutljivosti (alergije) in boleznih, o katerih smo vas povprašali v anamnezi. Redkeje prihaja do **težav z dihanjem** ali **krvnim obtokom** (padec krvnega tlaka, upočasnen srčni utrip), ki so večinoma hitro obvladljive. **Hude preobčutljivostne reakcije** in drugi **življenjsko nevarni zapleti**, npr. zastoj srca in dihanja, okvare organov in zamašitev žil (embolija) s krvnimi strdki (trombi), so pri vseh anestezijskih postopkih izjemno redki, celo pri bolnih otrocih v slabem splošnem stanju. **Med več deset tisočimi anesteziranimi bolniki pride do usodnega zapleta samo pri enem.**

Slabost in **bruhanje** sta v zadnjem času manj pogosta. Življenje ogrožujoči zapleti zaradi aspiracije izbruhane želodčne vsebine, ki zahtevajo nadzor/zdravljenje v oddelku intenzivne nege, so zelo redki. Življenjsko nevarna **zapora dihalnih poti zaradi mišičnega krča** lahko nastopi predvsem med uvajanjem in ob koncu anestezije, izkušen anesteziolog jo zna obvladati.

Maligna hipertermija, tj. ekstremen porast telesne temperature zaradi iztirjenja presnove, je zelo redek, življenjsko nevaren zaplet, ki zahteva takojšen sprejem v intenzivni oddelk in zdravljenje z zdravili. Intubacija / uporaba laringelane maske lahko povzroči prehodne **težave s požiranjem** in **hripavost**. Zelo redke so poškodbe žrela, grla, sapnika in glasilk s trajno **spremembo glasu** (hripavost) in **dihalno stisko**. Možne so tudi **poškodbe zobovja**, predvsem majavih ali nagnitih zob, zobnih vsadkov in fiksoprotetičnih nadomestkov (prevleke, mostički), in **izguba zob**. Prosimo, da opozorite anesteziologa, če ima vaš otrok majave zobe.

Dodatni posegi med anestezijo in po njej (ne pride v poštev za MRI preiskave).

Tudi pripravljani, spremljajoči in naknadni ukrepi, npr. uvajanje centralnega venskega katetra, niso povsem brez tveganj. Kljub vsej skrbnosti pri pripravi darovane krvi, plazemskih derivatov in drugih krvnih pripravkov za transfuzijo ob njihovi uporabi ni mogoče povsem z gotovostjo izključiti možnosti **okužbe**. Možna, čeprav skrajno redka, je okužba z virusi hepatitisa (vnetje jeter) in še redkejša z virusoma AIDSa ali s povzročitelji BSE (bolezen norih krav) oz. nove oblike Creutzfeldt-Jakobove bolezni. Tem tveganjem se izognemo z **avtologno transfuzijo** (tj. uporaba bolnikove lastne krvi), žal pa je ta oblika transfuzije primerna le za določene operacije in določene bolnike.

Po posegu lahko ostane otrok še nekaj časa na oddelku. Za zaščito pred poškodbo je včasih po premedikaciji oz. po posegu potrebna omejitev gibanja (posteljna ograjica, mreža), dokler učinki anestetika ne izzvenijo.

Pomembna navodila - prosimo, da jih dosledno upoštevate, če vam zdravnik ne naroči drugače!

Pred posegom:

Najkasneje šest ur pred posegom lahko otrok še nekaj malega poje (npr. kos belega kruha z marmelado in kozarec mleka). Kasneje ne sme več jesti, piti ali kaditi.

Najkasneje 2 uri pred anestezijo lahko spiije 1kozarec/skodelico bistre tekočine, ki ne vsebuje maščobe in trdnih delcev (mineralna voda, limonada, čaj), vendar nobenega mleka ali alkohola.

Otroka v prvem letu starosti lahko nahranite, tudi s polnim mlekom, najkasneje šest ur pred anestezijo. Do 4 ure pred anestezijo ga lahko podojite, do 2 uri pred anestezijo pa lahko pije vodo in čaj (1 kozarec).

Če se niste uspeli držati vseh navodil, nam to povejte (nevarnost bruhanja).

Pred posegom lahko otrok zaužije potrebna zdravila s požirkom vode. Vprašajte anesteziologa, katera zdravila naj vzame in katera ne.

Kontaktne leče, zobni aparat, prstane, nakit in lasni vložek/lasuljo je treba pred posegom odstraniti in shraniti na varnem mestu. Uporaba obrazne kreme in druge kozmetike (ličila, lak za nohte itd.) na dan posega ni dovoljena.

Mnogi otroci prejemo na predvečer in/ali tik pred posegom pomirjevalo v obliki napitka, tablete, svečke ali, redkeje, injekcije (**premedikacija**).

Po posegu:

Prosimo, da **takoj pokličete zdravnika in ga opozorite, da je prejel vaš otrok anestetik, če opazite katerega od naslednjih znakov: huda slabost, bruhanje, povišana temperatura, mrzlica, težave z dihanjem, bolečine v prsih, znaki ohromelsti, bolečine v vratu, hripavost ali motnje glasu.**

Po koncu anestezije vaš otrok ne more sam na ulico in včasih tudi ni sposoben za hojo. Če je bil obravnavan ambulantno, ga pospremite domov in mu za prvih 24 ur zagotovite oskrbo v domačem okolju. Na dan posega naj otrok ostane doma pod nadzorom.

Spoštovani starši: Prosimo, da prinesete s seboj na pojasnilni razgovor vse pomembne izvide. Otroka naj spremlja **vsaj eden od staršev**. Če to ni mogoče, vam bomo po telefonu zastavili potrebna vprašanja. O anestezijskem postopku se bomo pogovorili tudi z vašim otrokom, če bo možno. V primeru, da na razgovor **ne boste prišli**, vas prosimo, da s podpisom potrdite, da se strinjate z anestezijskim postopkom, ki ga bo izbral anesteziolog.

Podpis zdravnika:

VPRAŠALNIK Splošna anestezija - otroci

Ime in naslov bolnika:

Tel. št. staršev – doma:

na delovnem mestu:

(Izpolni zdravnik)

Predvideni poseg: _____

Anestezija: _____

Datum in čas posega: _____

Ocena po lestvici ASA: _____

VPRAŠALNIK Za starše - anamneza

Prosimo, da vprašalnik izpolnete pred razgovorom z anesteziologom.

Ustrezno odključajte, podčrtajte ali dopolnite.

Otrokova starost: _____ let

telesna višina: _____ cm teža: _____ kg

1. Ali je bil otrok nedonošen? Ne Da

V katerem tednu nosečnosti je bil rojen? _____

Porodna teža: _____ g

Ali je po porodu potreboval pomoč pri dihanju? Ne Da

2. Ali je bil otrok v zadnjih 4 mesecih v zdravniški oskrbi? Ne Da

Zakaj? _____

Ali ima (je imel) bodisi sedaj ali v zadnji 3 tednih okužbo zgornjih dihalnih poti? Ne Da

Kdaj (Odkdaj)? _____

Ali preboleva kakšno drugo okužbo? Ne Da

Ali je bil v zadnjih 14 dneh cepljen? Ne Da

Proti čemu?

(Priložite knjižico o cepljenjih.)

Ali je imel (po cepljenju) kakšne težave? Ne Da

3. Ali je vaš otrok v zadnjih dneh ali tednih jemal kakšna zdravila? Ne Da

Katera? _____

4. Ali je bil vaš otrok že kdaj operiran? Ne Da

(Opišite, za kakšno operacijo je šlo, in navedite leto operacije.)

5. Ali je imel že kdaj težave po splošni / lokalni anesteziji? Ne Da

Kakšne? _____

Ali je imel kdo drug v družini težave v zvezi z anestezijo? Ne Da

6. Ali je vaš otrok že kdaj prejel transfuzijo krvi ali njenih sestavin? Ne Da

7. Ali ima (je imel) vaš otrok katero od naslednjih bolezni ali njene znake?

Srce/ krvni obtok: Ne Da

zmanjšana telesna zmogljivost, dihalna stiska, pomodrelost ob naporu, srčna napaka, srčna bolezen,

(Priložite izkaznico srčnega bolnika.)

Dihalne poti / pljuča: bronhitis, astma, psevdokrup (?), pljučnica, tuberkuloza, apneja (prekinitev dihanja) v spanju, ohromelost glasilk,

Kdaj nazadnje?

Jetra / ledvice: zlatenica (po obdobju novorojenčka), huda motnja delovanja ledvic, potreba po dializi,

Presnova: diabetes (sladkorna bolezen), pogosto bruhanje,

Ščitnica: nezadostna ali čezmerna dejavnost, golša,

Živci: bolezen živčevja, napadi krčev (epilepsija), pogosti glavoboli

Ali se je ob povišani telesni temperaturi pojavilo trzanje ali krči?

Duševno zdravje: motnje pozornosti z / brez pridružene hiperaktivnost

motnja v duševnem razvoju

drugo: _____

Oči: glavkom (zelena mrena), kontaktne leče, škiljenje,

Kri:
pogoste krvavitve iz nosu, Ne Da
izrazito podaljšan čas krvavitve
po poškodbah, modrice - tudi brez
poškodbe oz. že po rahlem dotiku,
nagnjenost h krvavitvam v družini,

Mišice in kosti: Ne Da
mišična nemoč, mišične bolezni,
tudi v otrokovi družini,

Alergija (npr. seneni nahod) Ne Da
ali **preobčutljivost** na hrano,
zdravila, jod, obliže, lateks
(baloni, gumijaste rokavice),

8. **Druge bolezni, druge** Ne Da
oblike prizadetosti

Kronična bolečina Ne Da

9. Ali ima vaš otrok majave ali Ne Da
kariozne **zobe**, zobni aparat ali
zobni nadomestek (proteza,
prevleka, mostiček, vsadek)?

Stanje zob (izpolni zobozdravnik)

8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8
			V	IV	III	II	I	I	II	III	IV	V			
			V	IV	III	II	I	I	II	III	IV	V			
8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8

e = zobni nadomestki
k = prevleka
b = mostiček
c = karies
f = manjkajoči zobje
z = propadli zobje

10. Ali vaš otrok **kadi**? Ne Da

Koliko na dan? _____

Ali je **pasivni kadilec**? Ne Da

11. Ali vaš otrok uživa **droge**? Ne Da

12. **Druge okoliščine, za katere menite, da so pomembne:**

Dodatna vprašanja za ambulatne posege

1. Kje boste vi in vaš otrok dosegljiv prvih 24 ur po posegu?

(kraj, ulica, hišna številka)

(telefonska številka)

2. Kdo bo v tem času neprekinjeno skrbel za vašega otroka?

(ime, starost)

3. V kolikšnem času je mogoče priti do vas iz naše ambulante / klinike ali iz ambulante vašega osebnega zdravnika?

V _____ minutah.

4. Koliko časa potrebujete, da pridete do najbližje bolnišnice?

_____ minut.

5. Ali imate na voljo avto z voznikom, Ne Da
oz. ali lahko hitro prikličete taksi?

6. **Osebn / napotni zdravnik:**

(ime, naslov in tel. št.)

Pojasnilni razgovor z anesteziologom (Ustrezno označite, podčrtajte ali dopolnite.)

Obvestilo sem prebral(a) in ga razumem. Med razgovorom sem se lahko pozanimal(a) o vsem, kar sem želel(a) vedeti. Na vsa vprašanja sem dobil(a) popolne in razumljive odgovore.

Na vprašanja o otrokovem dosedanjem zdravstvenem stanju (anamneza) sem odgovoril(a) vestno, navedel(a) sem vse podatke, ki so mi znani.

Pisno obvestilo / kopijo vprašalnika sem prejel(a), vsa **navodila** bom upošteval(a).

Zdravnikovi zaznamki

Ime zdravnika: _____

Vsebina razgovora (npr. anestezijski postopek in njegove prednosti in slabosti v primerjavi z drugimi postopki, možni zapleti, tveganja posameznih postopkov in okoliščine, ki tveganje povečajo, dodatni posegi, npr. uvajanje katetra, transfuzija itd.):

Privolitev

Svojo odločitev smo skrbno pretehtali, dodatnega časa za razmislek ne potrebujemo. Dovolimo, da se načrtovani poseg / pregled / operacija ... (opišite) opravi v:

splošni anesteziji. Predviden je naslednji postopek:

intravenska anestezija inhalacijska anestezija: intubacija laringealna maska dihalna maska

specialni postopki

S potrebnimi spremembami /dopolnitvami anestezijskega postopka in potrebnimi dodatnimi ukrepi v času anestezije in po njej se strinjamo.

Če se z določenimi postopki ne strinjate, jih navedite: ...

Datum, ura mati / oče / skrbnik zdravnik

Dodatni poseg

Strinjamo se, da se opravi naslednji dodatni poseg / pregled / operacija. (opišite poseg)

v _____
(navedite anestezijski postopek)

Datum, ura mati / oče / skrbnik zdravnik

* Če podpiše privolitev le eden od staršev, s svojim podpisom hkrati zagotavlja, da ima pravico samostojno skrbeti za otroka, ali da ravna sporazumno z drugim od staršev.

Besedilo je strokovno pregledala:
prim **Tatjana Babnik**, dr.med., anesteziologinja - vodja dejavnosti, UKCL,
Kirurška klinika / KO za anesteziologijo in intenzivno terapijo operativnih strok